

Péret, Benjamin (1899-1959)

Agustí Guillamón

2014

(Publicat en *Catalunya* òrgan d'expressió de les CGT de Catalunya i de Balears, número 162, juny de 2014, pàgines 24 i 25)

Poeta surrealista i militant revolucionari. Benjamin Péret va néixer el 4 de juliol de 1899 a Rezé (prop de Nantes, França) i va morir a París el 18 de setembre de 1959. Va ser enrolat en l'exèrcit durant la Primera Guerra Mundial. Acabada aquesta va participar en les activitats del grup dadaista.

El 13 de maig de 1921, en una sala del carrer Danton, a París, es va fer la representació d'una obra teatral d'agitació política, titulada *Acusació i judici del senyor Maurice Barrés per Dadà*. Barrés era un escriptor i polític francès que exaltava el nacionalisme, les tradicions franceses més reaccionàries i el culte als morts caiguts en la Primera Guerra Mundial. André Breton era el president del tribunal. Louis Aragon i Philippe Soupault eren els advocats de la defensa. L'acusat estava representat per un maniquí. Benjamin Péret, testimoni de càrrec, encarnava al soldat desconegut, cobert per una capa francesa enfangada, però parlant alemany i marcant el pas de l'oca. Barrés va ser condemnat per "crims contra la seguretat de l'esperit", a la pena fictícia de vint anys de treballs forçats. L'escàndol, que va seguir a la provocació teatral, va comportar una crisi del moviment dadaista, disconforme Tzara amb qualsevol tipus de justícia, inclosa la dadaista, i la seva ruptura amb els surrealistes.

El 1921-1924, juntament amb Breton, Aragon i Eluard va intervenir en la formació del moviment surrealista. El 1926 es va adherir al Partit Comunista. El 1927 es va casar amb la cantant lírica brasilera Elsie Houston. De 1929 a 1931 va residir al Brasil, afiliant-se a l'Oposició d'Esquerra (trotskista), a l'abril de 1931. El 31 d'agost de 1931 va néixer el seu fill Geysler a Rio de Janeiro. Al desembre d'aquell mateix any va ser expulsat per les seves activitats polítiques.

De nou a França va participar en totes les activitats surrealistes i va signar les declaracions del grup contràries a l'estalinisme. No va poder afiliar-se a la Lliga Comunista a causa de l'exigència de Naville i Molinier que declarés que el surrealisme era contrarevolucionari. Va militar a Union Communiste fins a març de 1934. Es va mostrar reticent a la tàctica entrista, propugnada per Trotski. Molt actiu en política des de 1932, va participar en la campanya d'auxili al Trotski exiliat. El 1934 va llançar una crida per la unitat obrera contra l'auge del feixisme a França. A la primavera de 1935 va viatjar amb Breton a les Canàries, on van entrar en contacte amb els surrealistes espanyols. El 1936 es va editar *Je ne mange de ce pain-là* (expressió col·loquial que significa: "prefereixo morir-me de fam"), que conté un poema extremadament pejoratiu contra Macià, el qual va ser primer president de la Generalitat republicana.

Després d'una breu estada en el grup "Contra Atac" de Georges Bataille, va ingressar en el Partit Obrer Internacionalista (POI), de caràcter trotskista, des de la seva fundació el juny de 1936. El 5 d'agost de 1936 va arribar a Barcelona, juntament amb el director de cinema Léopold Sabas i Jean Rous, membre del secretariat internacional. Aquests tres delegats del Moviment per la Quarta Internacional tenien la missió de facilitar la col·laboració dels trotskistes amb el POUM, sobre tot en el pla militar i polític. Rous i Péret van prendre la paraula en l'enterrament de Robert de Fauconnet, militant trotskista francès de la Columna Internacional Lenin, caigut en

el front d'Osca l'1 de setembre de 1936. L'intent de desplegar una bandera de la Quarta Internacional sobre el fèretre va provocar un violent incident amb els militants pumistes, que s'hi van oposar. El parlament de Péret, en francès, ensordit a més pel grinyol dels tramvies, va passar totalment desapercebut als assistents a l'acte.

Péret havia realitzat en el mes d'agost de 1936 una primera visita als diferents fronts i, des del 5 de setembre, després de la marxa de Jean Rous a França, va esdevenir el delegat del POI a Espanya. Tal càrrec, unit a la seva fama de poeta surrealista transgressor i provocador, ferotgement anticlerical, no van desmerèixer mai la seva extrema modèstia i senzillesa, exemplificada magistralment en l'anècdota de la trobada amb Jaume Miravittles, comissari de Propaganda de la Generalitat, que narra Mary Low en el seu llibre *Cuaderno Rojo de Barcelona/Quadern Vermell de Barcelona* (editat per Alikornio). Miravittles va confondre Péret, vestit amb espadenyes i granota blava, amb un peó, quan aquest tímidament li va demanar permís per entrar al seu despatx. La mateixa Mary Low, a qui Péret va prologar el 1942 un llibre d'assajos, ens mostra a un beatífic Péret fent guàrdia a l'Hotel Falcón amb fusell a l'espatlla, mentre un gat ronca entre les seves cames.

La correspondència que va mantenir amb Breton ens ha deixat unes meravelloses cartes, en les què Péret narra les seves impressions sobre la Guerra d'Espanya i la revolució en curs. Des d'octubre de 1936 Péret va treballar com a locutor en llengua portuguesa de la Ràdio del POUM. El deteriorament de les relacions entre trotskistes i pumistes va assolir tal crispació que va fer impossible la mera permanència dels primers a les milícies del POUM. Donada la creixent amenaça de liquidació política i física de tots els trotskistes, l'absoluta impunitat dels estalinistes i el rebuig dels pumistes a tolerar-los a les seves files, al març de 1937 Benjamin Péret va haver de refugiar-se en la Columna Durruti, al sector de Pina d'Ebre, i a finals d'abril de 1937, juntament amb la seva companya Remedios Varo, i Munis, dirigent de la Secció Bolxevic-Leninista d'Espanya, va marxar a París. Allà va reprendre les seves activitats professionals de corrector i de militància en el POI. Va col·laborar en els dos números de *Clé* i en les activitats de la FIARI (Federació Internacional de l'Art Revolucionari Independent), nascuda arran del manifest "Per un art revolucionari independent", redactat al juliol de 1938, a Mèxic, per Trotski i Breton.

El 3 de setembre de 1938 es va fundar formalment, a Perigny, a casa de Rosmer, la Quarta Internacional. Al febrer de 1940 Péret va ser mobilitzat, i al maig empresonat per les seves activitats polítiques. Va sortir de la presó de Rennes al juliol de 1940, gràcies al suborn acceptat per un guardià nazi. Des de març de 1941 va viure entre els milers de persones que a Marsella esperaven aconseguir visat i passatge per fugir de la França de Vichy, treballant un temps a la cooperativa trostkista Croque-Fruit, fins que a l'octubre de 1941 va aconseguir embarcar amb destinació a Casablanca i d'allí a Mèxic, acompanyat per Remedios.

Va romandre a Mèxic fins a 1948 on va militar amb Munis al Grup Espanyol a Mèxic de la Quarta Internacional (GEMCI), usant el pseudònim de "Peralta". Des 1941-1943 va publicar en castellà, als periòdics *19 de Juliol* i *Contra el corrent*, òrgans del GEMCI, excel·lents articles d'anàlisi política sobre els principals esdeveniments que van marcar la Segona Guerra Mundial. Péret, amb Munis i Natalia Sedova, va iniciar un procés de ruptura amb la Quarta Internacional, que es va fer definitiva en el Segon Congrés, reunit a París el 1948.

Péret va viure molt pobrament a Mèxic, encara que sempre molt actiu en els plànols cultural i polític. Al febrer de 1945 va editar el seu fullet *El deshonor dels poetes*, que atacava el nacionalisme i patrioterisme d'Aragó i Eluard. El setembre de 1946 va publicar en francès, a l'editorial Revolució del GEMCI, un *Manifeste des exégètes* que efectuava un balanç del que ell considerava el fracàs i aïllament dels revolucionaris, i que alhora constituïa una detallada exposició de les discrepàncies existents entre el GEMCI i el secretariat internacional, entre les quals destacava la definició de capitalisme d'estat, donada per Munis i Péret al règim rus.

Munis i Péret van arribar a França a principis de 1948. Munis i els seus seguidors van ser expulsats de la Quarta Internacional el 1949, a causa de la crítica a les posicions oficials de la Internacional, que encara consideraven a la Unió Soviètica com un "estat obrer degenerat", així com al seu rebuig a la intervenció dels revolucionaris en les lluites d'alliberament "nacional"

contra el nazisme que, tant Munis com Péret i Natalia, qualificaven com a contràries a les tesis clàssiques del marxisme revolucionari, que propugnaven la transformació de la guerra imperialista en una guerra civil revolucionària contra la pròpia burgesia.

Péret va continuar col·laborant en les revistes surrealistes i amb el Grup d'exiliats espanyols, que constituïts com a Grup Comunista Internacionalista (GCI), es van unir a un grup d'exiliats/emigrants vietnamites, a la tendència Galienne-Pennetier, sorgida en el segon congrés, i al que es van sumar diverses personalitats, per constituir una efímera Unió Obrera Internacional (UOI). Munis i els espanyols del GCI van crear a Barcelona i Madrid una primera infraestructura per reprendre una lluita revolucionària contra el franquisme. Van intervenir en la vaga de tramvies de Barcelona de març de 1951. A principis de 1953 el grup va caure en mans de la policia i Munis va ser empresonat fins a 1957.

El 1952 Péret va mantenir en les pàgines de *Le Libertaire* un debat amb els anarcosindicalistes entorn del paper dels sindicats, com a òrgans de l'Estat, en l'actual societat capitalista, que va estar en l'origen del llibre *Els sindicats contra la revolució*, publicat el 1968, signat conjuntament per Munis i Péret. Benjamin Péret va realitzar diversos viatges semiclandestins a l'Espanya franquista per visitar Munis i Jaime Fernández al penal de Santoña.

El 1958, Munis i Péret van fundar un petit grup revolucionari anomenat Foment Obrer Revolucionari (FOR), al qual es va sumar Jaime Fernández. Benjamin Péret va morir a París el 18 de setembre de 1959. El FOR, allunyat de la tradició trotskista, va intentar aplicar l'anàlisi històrica i social propi del marxisme revolucionari als nous fenòmens socials i polítics del capitalisme, exposat en el seu òrgan *Alarma*, editat des de 1958 fins a 1993, i que es va sintetitzar en *Pro Segon manifest Comunista*, text teòric fonamental editat el 1965, com a ampliació i desenvolupament d'un fullet anterior: *El proletariat entre els dos blocs*, editat el 1949 per la UOI, que havia estat elaborat conjuntament per Munis i Péret.

Benjamin Péret és un rar exemple de coherència personal i política, de poeta i militant compromès durant tota la seva existència amb el surrealisme i el marxisme revolucionari.

Aclariment

No hauria de ser necessari subratllar el fet evident que Benjamí Péret no va ser mai anarquista, encara que sempre va saber mantenir excel·lents relacions personals i polítiques amb el moviment llibertari, i va valorar extraordinàriament la figura de Buenaventura Durruti. Però el fet que combatés a la Columna Durruti ha creat certa confusió historiogràfica, que ha portat a alguns historiadors a afirmar erròniament, o amb certa complaent ambigüitat, que Péret va ser anarquista, o almenys simpatitzant àcrata. No, Benjamin Péret mai va ser anarquista i va ser trotskista des de 1931. Després de la ruptura amb el trotskisme el 1949, va sostenir les posicions pròpies del marxisme revolucionari, sempre molt crítiques amb l'estalinisme, nou fenomen reaccionari i contrarevolucionari del segle XX, al qual B. Péret i G. Munis van aplicar l'anàlisi marxista de la realitat social i històrica.

D'altra banda, si Benjamin Péret va decidir entrar, a la primavera de 1937, en una columna anarquista, no va ser per cap afinitat ideològica personal, sinó perquè aquesta era la consigna donada pel POI als seus militants. En una situació de liquidació política i física dels militants trotskistes calia buscar protecció. I donada la manifesta hostilitat i fins i tot l'amenaça d'expulsió, existent en el POUM, que no es donava en les files llibertàries, les columnes anarquistes eren el refugi més assequible i segur contra la persecució estalinista.

Macià¹ desossat

El vell pebrot menjat pels polls ha mort
com una closca de cargol a l'orinal
cridant Catalunya està perduda.
Perduda per a tu, despulla de cuc
cendra de poll, orinal sec,
llimac impresa al carbó .

Però la Catalunya que rostia
els capellans i les monges
després de casar-los com Carrier²
farà notes musicals amb els teus ossos
grans de sal per ficar pel cul de les oques
amb els teus ulls i els teus collons
un atrapa mosques perfeccionat.

Les teves històriques paraules
tallaran la maionesa
i faran avortar a les dones
que haurien pogut a desgrat
parir nadons amb la bomba a la mà.

Cadàver tan podrit que les malves rebutgen
cadàver que el teu pols negui els escrits
dels que parlin mal d' aquesta poesia.

Benjamin Péret

Poema publicat al llibre *Je ne mange de ce pain-là* (1936)

Per a contactar amb Alejandría Proletaria: germinal_1917@yahoo.es
Visita la nostra pàgina: <http://grupgerminal.org/?q=node/517>

---

¹ .- Francesc Macià i Llussà, nascut a Vilanova i la Geltrú el 21-9-1859, i mort a Barcelona el 25-12-1933, va ser un polític i militar d'ideologia republicana i independentista catalana, tinent coronel de l'Exèrcit de Terra, primer president de la Generalitat republicana de Catalunya i un dels fundadors dels partits Estat Català i Esquerra Republicana de Catalunya.

² Jean-Baptiste Carrier (1756-1794) va ser diputat jacobí a la Convenció, que va organitzar a Nantes sagnants massacres, usant la guillotina, els afusellaments o l'ofegament massiu. Va inventar el "matrimoni republicà", que consistia a llançar nus al riu parelles de presoners d'ambdós sexes, lligats per l'esquena. Va participar en el complot contra Robespierre (9 Termidor), i dos dies després (l'11) va ser portat davant el Tribunal Revolucionari, que el va condemnar a mort per unanimitat, sent executat a la guillotina el 16 de novembre de 1794.